

Sygnatura akt VII U 2426/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 maja 2014 r.

Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSO Izabela Głowacka-Damaszko

Protokolant: Anna Delestowicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 29 maja 2014 r. w J.

odwołania R. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W.

z dnia 30.08.2013r., znak: (...)

w sprawie R. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W.

o wysokość emerytury

I. odwołanie oddala,

II. nie obciąża wnioskodawcy kosztami zastępstwa procesowego na rzecz strony pozwanej.

Sygn. akt VII U 2426/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30.08.2013 r. (znak (...)) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. na podstawie art.27 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.09.153.1227 ze zm.) przyznał wnioskodawcy R. G. emeryturę od 01.08.2013 r. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto dotychczasową podstawę wymiaru świadczenia ze wskaźnikiem wysokości 320,45, który ograniczono do 250% oraz kwotą bazową w wysokości 2578,26 zł. Do ustalenia wysokości emerytury Zakład uwzględnił okresy składkowe wynoszące 520 m-cy (43 lata, 4 miesiące, 19 dni) oraz okresy nieskładkowe w wymiarze 1 miesiąca (1 miesiąc i 10 dni).

R. G. wniósł od powyższej decyzji odwołanie, domagając się przyjęcia przy ustalaniu wysokości należnej mu emerytury:

- 1) kwoty bazowej w wysokości 3.080,84 zł, obowiązującej od marca 2013 r., zamiast kwoty 2.578,26 zł, obowiązującej w okresie od 01.03.2009 r. do 28.02.2010 r.;
- 2) wskaźnika wysokości podstawy wymiaru w wysokości 320,63% (pismo procesowe z dnia 09.12.2013 r. [k.11-14]) oraz
- 3) 523 miesięcy okresów składkowych.

Wnioskodawca podniósł, że na podstawie decyzji z dnia 22.06.2009 r. miał już przyznane prawo do świadczenia emerytalnego. Zaskarżoną decyzją, w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego, przyznano mu

jednak nową emeryturę, której wysokość powinna zostać ustalona wg zasad określonych w art.15 ustawy emerytalnej co do podstawy wymiaru świadczenia oraz w art.53 wskazywanej ustawy co do wysokości świadczenia. Tym samym, zdaniem skarżącego, organ rentowy powinien był przyjąć aktualną kwotę bazową w wysokości obowiązującej od 01.03.2013 r., tj. 3.080,84 zł.

Ponadto, zdaniem wnioskodawcy, organ rentowy do wyliczenia podstawy wymiaru błędnie przyjął wskaźnik wysokości podstawy wymiaru 250 %. Wnioskodawca podniósł, że wprawdzie art. 15 ustawy emerytalnej stanowi, że wskaźnik wysokości podstawy wymiaru nie może być wyższy niż 250 %, ale ustawa ta obowiązuje dopiero od 1.01.1999 r. Przedtem obowiązujące ustawy, a w szczególności ustawa z dnia 14.12.1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, nie przewidywały ograniczenia wysokości podstawy wymiaru składek ubezpieczeniowych do 2,5 krotności średniego wynagrodzenia, ani też nie przewidywały ograniczenia podstawy wymiaru emerytury. W ocenie wnioskodawcy, skoro za lata 1996 - 1998 składki były opłacane od całego wynagrodzenia, to emerytura również powinna być obliczana od całego wynagrodzenia.

W dalszym ciągu wnioskodawca zarzucił, że przy ustalaniu ilości okresów składkowych organ rentowy nie uwzględnił w zaskarżonej decyzji okresu od marca do maja 2009 r., kiedy wnioskodawca pracował i nie pobierał za te miesiące emerytury, ale opłacał składki na ubezpieczenia społeczne.

W piśmie procesowym z dnia 09.12.2013 r. wnioskodawca wskazał, że nie zgadza się z dokonaniem przez organ rentowy wyłączeniem z okresów składkowych miesięcy: stycznia i września 1991 r., w których prowadził działalność gospodarczą, a które to okresy wyłączono z okresów ubezpieczenia, ponieważ należności z tytułu składek za te miesiące zostały umorzone.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego, podnosząc, że zaskarżona decyzja jest zgodna z przepisami ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Odnosząc się do poszczególnych zarzutów wnioskodawcy organ rentowy wskazał, że kwestię ustalenia podstawy wymiaru świadczenia emerytalnego, ustalonego zaskarżoną decyzją regulują przepisy art. 21 ust. 2 pkt 1 ustawy emerytalnej, zgodnie z którymi podstawę wymiaru emerytury dla osoby, która miała ustalone prawo do emerytury na podstawie innego przepisu stanowi podstawa wymiaru tej emerytury, przy czym podstawę wymiaru przyjmuje się w wysokości uwzględniającej rewaloryzację oraz wszystkie kolejne waloryzacje, przypadające w okresie następującym po ustaniu prawa do wcześniejszej emerytury. Przepis ten jest jedynym przepisem regulującym zasady ustalania podstawy wymiaru emerytury przyznanej osobie, która miała ustalone prawo do emerytury na podstawie innego przepisu tej ustawy.

Z kolei wysokość emerytury oblicza się zgodnie z art. 53 ust. 4 ustawy emerytalnej, tj. część socjalną emerytury oblicza się jako 24% kwoty bazowej obowiązującej w dacie przyznania emerytury w przypadku gdy:

- podstawę wymiaru tej emerytury stanowi podstawa wymiaru wcześniej przyznanego świadczenia,
- po przyznaniu wcześniejszej emerytury, emeryt przez co najmniej 30 miesięcy podlegał ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu.

Zgodnie z powołanym przepisem tylko tzw. część socjalna świadczenia może być obliczona od aktualnej kwoty bazowej. Z uwagi na to, że odwołujący się nie przepracował 30 miesięcy po przyznaniu wcześniejszej emerytury nie było podstaw do ustalenia wysokości emerytury z nowej kwoty bazowej w części socjalnej 24% z kwoty bazowej w wysokości 3.080,84 zł, obowiązującej na dzień ustalenia prawa do emerytury na podstawie art. 27 ustawy emerytalnej.

W kwestii zastosowania ograniczenia wwpw do 250% organ rentowy wyjaśnił, że zastosował regulację określoną przepisami art. 15 ust. 5 ustawy emerytalnej. Decyzją z dnia 22.06.2009 r. Zakład wyliczył wwpw 320,45%, który został ograniczony do wysokości 250% .

Organ rentowy podał ponadto, że zarówno w decyzji z dnia 22.06.2009 r., jak i z dnia 30.08.2013 r. został uwzględniony okres ubezpieczenia wynoszący 520 miesięcy. Okres ten wyliczono do 31.05.2009 r.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca R. G. urodził się w dniu (...)

Decyzją z dnia 22.06.2009 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. przyznał wnioskodawcy emeryturę od dnia 01.03.2009 r. Do ustalenia wysokości świadczenia przyjęto okresy ubezpieczenia w wymiarze: 43 lata i 4 m-ce, tj. 520 miesięcy okresów składkowych oraz 1 miesiąc okresów nieskładkowych. Staż został ustalony do 31.05.2009 r. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto wynagrodzenie z 10 lat kalendarzowych od 01.1996 r. do 12.2005 r., wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 320,45%. W decyzji została zawarta informacja, że wskaźnik wwpw został ograniczony do 250%.

W dniu 16.08.2013 r. R. G. złożył wniosek o przyznanie emerytury w związku ukończeniem powszechnego wieku emerytalnego.

Decyzją z dnia 28.08.2013 r. wstrzymano dotychczas wypłacaną emeryturę, przyznaną w 2009 r. przy obniżonym wieku emerytalnym.

Decyzją z dnia 30.08.2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. na podstawie art.27 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przyznał wnioskodawcy R. G. emeryturę od 01.08.2013 r. w związku z osiągnięciem przez niego powszechnego wieku emerytalnego. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto dotychczasową podstawę wymiaru świadczenia ze wskaźnikiem wysokości 320,45, który ograniczono do 250% oraz kwotą bazową w wysokości 2.578,26 zł. Do ustalenia wysokości emerytury Zakład uwzględnił okresy składkowe wynoszące 520 m-cy (43 lata, 4 miesiące, 19 dni) oraz okresy nieskładkowe w wymiarze 1 miesiąca (1 miesiąc i 10 dni).

/dowód: decyzja z dnia 22.06.2009 r. – k.117-120 akt emerytalnych;

wniosek z 16.08.2013 r. – k.159 akt emerytalnych;

decyzja z dnia 28.08.2013 r. – k.171 akt emerytalnych;

decyzja z dnia 30.08.2013 r. – k.169 akt emerytalnych/

W styczniu i wrześniu 1991 r. wnioskodawca prowadził działalność gospodarczą – Doradztwo (...). Okresy te zostały wyłączone z okresu ubezpieczenia z uwagi na umorzenie składek na ubezpieczenia społeczne za powyższe miesiące.

Przy ustalaniu okresów składkowych organ rentowy nie uwzględnił również okresu od 16.10.1990 r. do 31.10.1990 r., w którym wnioskodawca nie był objęty ubezpieczeniem społecznym.

/bezsporne/

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie.

W dniu 16.08.2013 r. wnioskodawca, pobierający od 2009 r. tzw. emeryturę wcześniejszą, złożył do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W. wniosek o emeryturę w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego.

Decyzją z dnia 30.08.2013 r. organ rentowy uwzględnił wnioski i na podstawie art.27 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przyznał wnioskodawcy R. G. emeryturę od 01.08.2013 r. w związku z osiągnięciem przez niego powszechnego wieku emerytalnego. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto dotychczasową podstawę wymiaru świadczenia ze wskaźnikiem wysokości 320,45, który ograniczono do 250% oraz kwotą bazową w wysokości 2.578,26 zł. Do ustalenia wysokości emerytury Zakład uwzględnił okresy składkowe wynoszące 520 miesięcy (43 lata, 4 miesiące, 19 dni) oraz okresy nieskładkowe w wymiarze 1 miesiąca (1 miesiąc i 10 dni).

W odwołaniu od powyższej decyzji wnioskodawca zakwestionował poprawność wyliczenia wysokości należnego mu świadczenia, domagając się przyjęcia:

- 1) kwoty bazowej w wysokości 3.080,84 zł, obowiązującej od marca 2013 r., zamiast kwoty 2.578,26 zł, obowiązującej w okresie od 01.03.2009 r. do 28.02.2010 r.;
- 2) wskaźnika wysokości podstawy wymiaru w wysokości 320,63% oraz
- 3) 523 miesięcy okresów składkowych.

Zdaniem wnioskodawcy wysokość „nowej” emerytury, przyznanej mu w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego, powinna zostać ustalona wg zasad określonych w art.15 ustawy emerytalnej przy przyjęciu aktualnej kwoty bazowej, tzn. w wysokości obowiązującej od 01.03.2013 r., tj. 3.080,84 zł.

Odnosząc się do powyższego zarzutu, Sąd zważył, że zgodnie z **art. 21 ust. 1** ustawy emerytalnej podstawę wymiaru emerytury dla osoby, która wcześniej miała ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, stanowi:

- 1) podstawa wymiaru renty - w wysokości uwzględniającej rewaloryzację oraz wszystkie kolejne waloryzacje przypadające w okresie następującym po ustaleniu prawa do renty, z zastrzeżeniem art. 15 ust. 5, albo
- 2) podstawa wymiaru ustalona na nowo w myśl art. 15.

Stosownie natomiast do **art. 21 ust. 2** ww. ustawy przepis ust. 1 pkt 1 stosuje się przy ustalaniu podstawy wymiaru emerytury dla osoby, która wcześniej miała ustalone prawo do emerytury.

W art. 21 uregulowano tym samym kwestię ustalania podstawy wymiaru emerytury lub renty w sytuacji posiadania wcześniej ustalonego prawa do jednego z tych świadczeń (także emerytury przyznawanej przy obniżonym wieku emerytalnym) lub pobierania świadczenia przedemerytalnego. Zasadą jest przy tym przyjęcie podstawy wymiaru poprzedniego świadczenia. Mechanizm ten jest obligatoryjny przy ustalaniu podstawy wymiaru emerytury dla osoby, która wcześniej miała ustalone prawo do emerytury, jak również przy ustalaniu podstawy wymiaru renty z tytułu niezdolności do pracy dla osoby, która wcześniej miała ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy albo emerytury. Rozwiązanie alternatywne, czyli ustalenie podstawy wymiaru na nowo w myśl art. 15 ustawy przewiduje jedynie przy ustalaniu podstawy wymiaru emerytury dla osoby, która wcześniej miała ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, względnie pobierała świadczenie przedemerytalne (por. wyrok SA w Katowicach z dnia 17.01.2002 r., III AUa 1002/01). W przypadku wnioskodawcy, który od 2009 r. był uprawniony do świadczenia emerytalnego, nie było zatem możliwości ustalenia podstawy wymiaru emerytury na nowo w myśl art. 15 omawianej ustawy.

Na marginesie powyższego można jednak zwrócić uwagę, że nawet gdyby przepisy ustawy emerytalnej dopuszczały ustalenie podstawy wymiaru na nowo w myśl art. 15 także przy ustalaniu podstawy wymiaru emerytury dla osoby, która wcześniej miała ustalone prawo do emerytury, to zgodnie z art. 15 ust. 5 wskaźnik wysokości podstawy wymiaru tak obliczanego świadczenia w dalszym ciągu nie mógłby być wyższy niż 250%. Tym samym, bez względu na możliwość ustalenia podstawy wymiaru emerytury na nowo, czy to z kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono

wniosek o emeryturę lub rentę, czy też z 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, wskaźnik podstawy wymiaru świadczenia nie może przekraczać 250 %. Z tych też względów decyzję organu rentowego w zakresie ustalenia wppw w wysokości 250 % należało uznać za prawidłową. Podkreślić przy tym należy, że omawiane przepisy w pełni znajdują zastosowanie do obliczania wysokości emerytury należnej wnioskodawcy, pomimo, że brane pod uwagę podstawy wymiaru składek dotyczą także lat sprzed wejścia w życie ustawy emerytalnej.

Sąd zważył przy tym, że żaden z powoływanych wyżej przepisów nie został uznany za niekonstytucyjny bądź niezgodny z normami prawa unijnego. Z dostępnych materiałów legislacyjnych [rządowy projekt ustawy druk sejmowy nr 339] wynika, że w trakcie wprowadzania reformy emerytalnej celem ustawodawcy było stworzenie stabilnego systemu w warunkach niekorzystnych trendów demograficznych prowadzących do wzrostu liczby świadczeniobiorców, przy jednoczesnym spadku liczby osób płacących składki na ubezpieczenie społeczne. W zakresie oceny skutków reformy emerytalnej wielokrotnie wypowiedział się Trybunał Konstytucyjny, wskazując, że reforma ta ma oparcie w wartościach i normach konstytucyjnych. Dodatkowo wyjaśnił również, że stworzenie takiego powszechnego systemu dla wszystkich ubezpieczonych nie jest możliwe bez ograniczenia, czy zróżnicowania niektórych uprawnień dla poszczególnych grup ubezpieczonych (por. wyrok TK z dnia 4 stycznia 2000 r. w sprawie K 18/99). W przypadku zmiany całego systemu emerytalno-rentowego z zasady solidaryzmu społecznego należy wnioskować, że w sferze ubezpieczenia społecznego jednostka powinna się liczyć się z tym, że zmiana warunków społecznych lub gospodarczych może wymagać zmian regulacji prawnych, w tym również zmian, które ograniczają dotychczas zagwarantowane prawa podmiotowe.

Odnosząc się do kolejnego zarzutu wnioskodawcy, Sąd zważył, że w zaskarżonej decyzji organ rentowy przyjął prawidłową wysokość kwoty bazowej, obowiązującej w dacie przyznania poprzedniego świadczenia, tzn. w 2009 r. Zgodnie bowiem z **art. 53 ust. 3** ustawy emerytalnej, emeryturę, której podstawę wymiaru stanowi podstawa wymiaru świadczenia, o którym mowa w art. 21 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 (czyli w przypadku osoby, która wcześniej miała ustalone prawo do emerytury), oblicza się od tej samej kwoty bazowej, którą ostatnio przyjęto do ustalenia podstawy wymiaru, a następnie emeryturę podwyższa się w ramach waloryzacji przypadających do dnia nabycia uprawnień do emerytury. Powoływany przez wnioskodawcę wyjątek od powyższej zasady, określony w **art. 53 ust. 4** ustawy emerytalnej, nie znajduje zastosowania w niniejszej sprawie. Zgodnie z powyższym przepisem, przepisu ust. 3 nie stosuje się, jeżeli zainteresowany po nabyciu uprawnień do świadczenia, którego podstawę wymiaru wskazał za podstawę wymiaru emerytury, podlegał co najmniej przez 30 miesięcy ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Należy jednak podkreślić, że przesłanką wprowadzenia tego uregulowania jest wzgląd na udział ubezpieczonego w tworzeniu funduszu ubezpieczeniowego. Chodzi tu zatem o taką sytuację, w której ubezpieczony pomimo nabycia uprawnień emerytalnych w dalszym ciągu, przez okres co najmniej 30 miesięcy, faktycznie opłacał należne składki na ubezpieczenia społeczne. Jeżeli natomiast składki takie nie były wówczas opłacane (np. w związku z ustawowym zwolnieniem z takiego obowiązku) lub okres ich opłacania był krótszy niż 30 miesięcy, wówczas zastosowanie znajduje ogólna reguła wyrażona w art.53 ust.3 ustawy emerytalnej. Biorąc zatem pod uwagę, że wnioskodawca po nabyciu uprawnień emerytalnych w 2009 r. nie opłacał składek na ubezpieczenia społeczne, to pomimo, że prowadził wówczas działalność gospodarczą, jego „nowa” emerytura powinna zostać obliczona przy zastosowaniu art.53 ust.3 ustawy emerytalnej, co zostało prawidłowo przyjęte w zaskarżonej decyzji.

W dalszym ciągu Sąd zważył, że w piśmie procesowym z dnia 09.12.2013 r. wnioskodawca wskazał, że nie zgadza się z dokonaniem przez organ rentowy wyłączeniem z okresów składkowych miesięcy: stycznia i września 1991 r. Bezspornym pozostawało przy tym, że w styczniu i wrześniu 1991 r. wnioskodawca prowadził działalność gospodarczą – Doradztwo (...). Okresy te zostały zaś wyłączone z okresu ubezpieczenia z uwagi na umorzenie składek na ubezpieczenia społeczne za powyższe miesiące. W tym zakresie należy zauważyć, że okresy, które uznawane są za okresy składkowe wymienione zostały szczegółowo w poszczególnych punktach art. 6 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej. Z przepisu tego można wywnioskować, że okresami składkowymi są przede wszystkim okresy, za które składka została faktycznie zapłacona. Umorzenie składek na ubezpieczenia za poszczególne miesiące skutkuje zatem wyłączeniem

danego okresu z okresu ubezpieczenia, o czym wnioskodawca został poinformowany w stosownym zaświadczeniu ZUS Inspektoratu w K. z dnia 18.12.2008 r.

Mając powyższe na uwadze Sąd nie znalazł podstaw do uwzględnienia odwołania, co skutkowało jego oddaleniem na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc, jak w punkcie I wyroku.

Orzeczenie o kosztach zapadło w oparciu o art.102 k.p.c., zgodnie z którym w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. W niniejszej sprawie Sąd miał na uwadze, że wnioskodawca słusznie zarzucił organowi rentowemu, że w zaskarżonej decyzji nie wskazano poszczególnych przepisów, na których oparto się przy ustalaniu wysokości świadczenia emerytalnego, a także wynikających z nich zasad, związanych z faktem, że wnioskodawca był już uprawniony do emerytury wcześniejszej. Ubezpieczony miał zatem pełne prawo żądać wyjaśnienia kwestii prawidłowości kwestionowanej decyzji w toku postępowania sądowego.